



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 537/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou MICHALIČKA advokáti s. r. o., Halenárska 18, Trnava, IČO 53 309 936, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Miroslav Michalička, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 35 Ek 1138/2019 z 28. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 35 Ek 1138/2019 z 28. apríla 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, priznal mu finančné zadost'učinenie vo výške 13 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bola exekučným titulom (trestným rozkazom) uložená povinnosť zaplatiť sumu 23 932,25 eur, ktorej sa oprávnená domáha v exekučnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 35 Ek 1138/2019. Exekučný titul (trestný rozkaz), na ktorého podklade je vedené označené exekučné konanie, nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 23. februára 2009. Okresnému súdu bol 23. mája 2020 (prostredníctvom súdneho exekútora) doručený návrh sťažovateľa (v pozícii povinného)

na zastavenie exekúcie. O jeho návrhu rozhodol okresný súd uznesením č. k. 35 Ek 1138/2019 z 30. apríla 2021 (právoplatným 21. septembra 2021) tak, že ho zamietol.

3. O v poradí druhom návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie, v ktorom vzniesol námietku premlčania vymáhaného nároku, rozhodol okresný súd uznesením z 9. marca 2022 vydaným vyšším súdnym úradníkom, a to tak, že jeho návrh na zastavenie exekúcie zamietol a nárok na náhradu trov konania mu nepriznal. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú okresný súd napadnutým uznesením z 28. apríla 2023 vydaným sudkyňou ako nedôvodnú zamietol a žiadnemu z účastníkov náhradu trov sťažnostného konania nepriznal. Okresný súd v napadnutom uznesení v zásadnom konštatoval, že námietka premlčania zo strany sťažovateľa nebola uplatnená včas, pretože k jej uplatneniu došlo po uplynutí 15-dňovej lehoty od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podstatou argumentácie uplatnenej sťažovateľom v ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že *«vzhľadom na skutočnosť, že účinky premlčania nastávajú momentom, kedy sa premlčanie povinným uplatní voči súdu je argumentácia súdu, už úplne neprijateľná, pretože premlčanie nie je procesný inštitút, je to výslovne hmotné právo, ktoré má len určený procesnoprávny následok. Účinky premlčania – zánik práva - teda nastávajú až v momente, keď sa premlčanie namietne, teda keď sa táto skutočnosť oznámi súdu, alebo veriteľovi nie uplynutím lehoty premlčania. Následky vznesenia námietky premlčania majú trvalý charakter, resp. nie je možné tieto následky už v budúcnosti odstrániť, resp. prinavrátiť do stavu pred podaním námietky premlčania. Je výslovným právom povinného uplatniť svoje právo na vznesenie námietky premlčania a keďže ide o výslovne súkromné hmotné právo povinného (§100 ods. 1 OZ) je výlučne povinný ten, kto rozhodne kedy a či si vôbec námietku premlčania uplatní. Preto argumentácia súdu o tom, že premlčanie bolo uplatnené „neskoro“ je absolútne neprijateľná, pretože tak povedia: „Na námietku premlčania nikdy nie je neskoro.“ Ide o súkromnoprávny hmotnoprávny obranný mechanizmus pre oslabenie účinkov nároku oprávneného voči povinnému po uplynutí premlčacej lehoty. Je len na povinnom, kedy a či vôbec tento inštitút aplikuje. (Výnimka existuje jedine v právnej úprave C. s. p. kedy je pri ochrane spotrebiteľa povinný súd aplikovať túto námietku za dlžníka „automaticky“.) Na skutočnosť, že námietku premlčania je možné aplikovať len po uplynutí premlčacej lehoty 10 rokov od vykonateľnosti rozhodnutia, nič nemení fakt, že právo oprávneného voči povinnému trvá aj po uplynutí premlčacej doby a možno ho priznať a to až do moment, kedy povinný vznesie námietku premlčania voči súdu, alebo oprávnenému až týmto momentom nastáva právny následok vznesenia námietky premlčania, ktorým je skutočnosť, že nemožno viac oprávnenému jeho právo priznať. Až vznesením námietky premlčania zaniká nárok oprávneného, tento nárok dovtedy existoval, nebol nijak oslabený. Preto argumentácia o „včasnosti“ uplatnenia námietky premlčania je neakceptovateľná. Je teda zásadným porušením práva povinného na súdnu ochranu ak súd konštatuje, že námietka premlčania bola aplikovaná v exekučnom konaní „neskoro“ napriek tomu, že exekučné konanie stále prebieha! Nie je totiž možné aby súd akýmkoľvek spôsobom zasahoval do výlučne súkromného hmotného práva povinného vzniesť námietku premlčania voči oprávnenému a to ani počas súdneho exekučného konania a rovnako súd nemôže zasahovať ani do toho, kedy takúto námietku premlčania povinný vznesie, a či to vôbec urobí (samozrejme za podmienky, že tak*

povinný učiní do skončenia exekučného konania). Preto argumentácia o „včasnosti“ vznesenia námietky premlčania počas prebiehajúceho exekučného konanie je neprijateľná a výslovne neprávna! Účinky, ktoré nastanú po vznesení námietky premlčania majú trvalý a nemenný charakter a tieto účinky trvajú voči oprávnenému do budúca už navždy. Aj preto argumentácia súdu o „včasnosti“ vznesenia námietky premlčania nemôže byť správna, pretože účinky premlčania trvali od vznesenia námietky premlčania dňa 27.04.2021 a trvajú doteraz.».

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho v petite ústavnej sťažnosti označených práv napadnutým uznesením, s ktorého závermi nesúhlasí a vyčíta mu arbitrárnosť.

6. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

7. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú [čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012)].

8. V súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd predbežne ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

10. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

11. Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o namietanej veci aj okresný súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti aspoň rámcovo posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či ústavná sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

12. Zákonná sudkyňa po oboznámení sa s dôvodmi uvedenými sťažovateľom v sťažnosti (identickými s tvrdeniami uvedenými v ústavnej sťažnosti), aplikujúc príslušnú zákonnú úpravu, vyhodnotila sťažnosť ako nedôvodnú. Zároveň pomerne rozsiahlo poukázala na niekoľko skutočností, ktorými podporila správnosť rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka.

12.1. V prvom rade v bode 12 podčiarkla skutočnosť, že vyšší súdny úradník návrh sťažovateľa správne posúdil ako návrh podaný po uplynutí 15-dňovej lehoty od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie, pričom táto skutočnosť vyplýva z elektronického exekučného spisu a ani sťažovateľom popretá, resp. spochybnená nebola.

12.2. Následne v bodoch 13 a 14 sa zaoberala tvrdením sťažovateľa, že povinný môže vzniesť námietku premlčania kedykoľvek v priebehu exekučného konania. Túto argumentáciu sťažovateľa vyhodnotila ako účelovú „s úmyslom odvrátiť následky zmeškania lehoty na podanie návrhu na zastavenie exekúcie s odkladným účinkom, v ktorom (jedinom) mohol relevantne uplatniť námietku premlčania.“. Zdôraznila, že v exekučných konaniach začatých po 1. apríli 2017 (ako je vec sťažovateľa) zákonodarca neskoré uplatnenie dôvodu zastavenia exekúcie (kam patrí aj námietka premlčania) „odmenil“ neprihliadnutím na takú obranu, ibaže by ho povinný bez vlastnej viny nemohol uplatniť skôr [§ 61k ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“)]. Ide o vyjadrenie tzv. koncentračnej zásady (§ 61k ods. 2 Exekučného poriadku), ktorá zohľadňuje časové okolnosti podania návrhu na zastavenie exekúcie povinným. Konštatovala, že „Exekučný poriadok rozlišuje návrhy na zastavenie exekúcie na návrhy podané v lehote 15 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie a na návrhy podané po uplynutí tejto lehoty. Kým v návrhu na zastavenie exekúcie, podanom v lehote 15 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie, ktorému zákon priznáva odkladný účinok (§ 61k ods. 2 Exekučného poriadku), môže povinný tvrdiť a preukazovať skutočnosti, ktoré nastali po vydaní exekučného titulu a ktoré by mali mať za následok zastavenie exekúcie podľa niektorého z dôvodov uvedených v § 61k ods. 1 Exekučného poriadku, v každom ďalšom návrhu na zastavenie exekúcie podľa § 61k ods. 3 Exekučného poriadku, podanom po uplynutí 15-dňovej lehoty od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie už môže uvádzať len skutočnosti, ktoré nastali po uplynutí lehoty na podanie návrhu na zastavenie exekúcie s odkladným účinkom. Koncentrácia exekučného konania sa teda prejavuje v tom, že povinný musí uviesť všetky skutočnosti, ktoré môžu mať za následok zastavenie exekúcie a ktoré tu boli už v čase od vzniku exekučného titulu do začatia exekučného konania, v návrhu na zastavenie exekúcie s odkladným účinkom, t. j. v návrhu podanom do 15 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie. Ak právna skutočnosť tvrdená v návrhu na zastavenie exekúcie nie je predložená včas, exekučný súd na ňu neprihliadne s výnimkou skutočností, ktoré objektívne bez svojej viny nemohol uplatniť skôr. Zákonodarca teda prinútil subjekty niesť zodpovednosť za to, akým spôsobom budú svoju obranu či útok v konaní realizovať. Ak ju nebudú realizovať riadne a včas, pocítia túto zodpovednosť na sebe v podobe pre nich nepriaznivého súdneho rozhodnutia. Právna úprava povinnosti tvrdenia v rámci

koncentračnej zásady pri návrhoch povinného na zastavenie exekúcie je rigorózna, a teda súd návrh podaný oneskorene zamietne i keď tu dôvod na zastavenie exekúcie je (§ 61l ods. 3 druhá veta Exekučného poriadku).“.

12.3. V súvislosti s námietkou sťažovateľa uplatnenou v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka a poukazujúcou na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Cdo 149/2010 z 11. apríla 2011 okresný súd konštatoval jeho nepoužiteľnosť na vec sťažovateľa, keďže sa vzťahovalo na skoršiu právnu úpravu, ktorá umožňovala povinnému kedykoľvek podať relevantný návrh na zastavenie exekúcie (na ktorý sa koncentrácia konania nevzťahovala). Koncentrácia je v novej právnej úprave exekučného konania pevne zakotvená a správnosť jej aplikácie v exekučných konaniach potvrdil aj ústavný súd (I. ÚS 119/2020, I. ÚS 563/2022, II. ÚS 231/2021, IV. ÚS 106/2023). Vychádzajúc z uvedeného, citoval z uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 563/2022 z 19. októbra 2022: „*Vzťahnuc uvedené na prejednávany prípad, možno konštatovať, že je nepochybné, že sťažovateľ nepredložil okresnému súdu námietku súvisiacu s uplatnením námietky premlčania v rámci návrhu na zastavenie exekúcie a v lehote na jeho podanie, hoci tak urobiť mohol, ale uviedol ju až v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. K tomu okresný súd konštatoval, že otázka vymáhania nároku v rozpore s dobrými mravmi nemohla nastať po uplynutí 15 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie, ale musela tu byť bez akýchkoľvek pochyb ešte pred začatím exekučného konania. Na takýto nový dôvod obrany povinného vznesený až v rámci sťažnosti preto nemohol prihliadnuť. Súčasne dodal, že bez vznesenej námietky premlčania zo strany povinného ani nemal vyšší súdny úradník dôvod (ex off) sa zaoberať premlčaním. Je v záujme sťažovateľa, aby si strážil svoje práva a postupoval pri ich uplatňovaní, resp. bránení v súlade s pravidlami vyplývajúcimi z relevantných ustanovení exekučného poriadku. Preto pokiaľ sa okresný súd v okolnostiach danej veci osobitne nezaoberal touto jeho námietkou s poukazom na koncentráciu konania (§ 61k ods. 2 Exekučného poriadku), nemožno mu tento postup vyčítať a vidieť v tom nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia, ktorý by mal spôsobiť zásah do práv sťažovateľa.“*

12.4. V ďalšom sa okresný súd zaoberal argumentáciou sťažovateľa, že námietku premlčania ako hmotné právo môže uplatniť kedykoľvek (po uplynutí premlčacej doby) s následkami premlčania práva priznaného exekučným titulom a zastavenia exekúcie. Okresný súd k uvedenému uviedol, že ak by túto úvahu sťažovateľa bolo možné vzťahovať aj na akýkoľvek iný hmotnoprávny úkon s následkom zániku vymáhaného nároku (napr. plnením dlhu, započítaním pohľadávky), koncentrácia exekučného konania by strácala zmysel a bola by len iluzórna. Len skutočnosť, že sťažovateľ neakceptuje novú právnu úpravu exekučného konania účinnú od 1. apríla 2017, nemožno považovať za dôvod zastavenia exekúcie, na ktorý by mal súd prihliadať, ani za taký objektívny dôvod, ktorý by bránil sťažovateľovi uplatniť námietku včas, a preto nie je dôvod prisudzovať námietke premlčania osobité postavenie.

13. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že závery okresného súdu nemožno v okolnostiach tejto veci považovať za neodôvodnené či nepresvedčivé. Napadnuté uznesenie známky arbitrárnosti nevykazuje a nie je preto možné prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa, že by pri rozhodovaní okresného súdu o jeho návrhu na zastavenie exekúcie došlo k porušeniu zákona, a tým k porušeniu označených práv sťažovateľa. Ani skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje s právnymi názormi okresného súdu, resp. že výsledok konania nie je taký, aký si sťažovateľ želal, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho práva na spravodlivé súdne konanie postupom

okresného súdu a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právny názor okresného súdu svojím vlastným alebo názorom preferujúcim pranie sťažovateľa (m. m. I. ÚS 188/06). Ústavný súd nemôže hodnotiť napadnuté rozhodnutie ako vydané bez vysporiadania sa so závermi, ktoré tvorili predmet rozhodovania, a teda ústavne neudržateľné. Polemika (len) na úrovni zákona, prípadne skutkových zistení nemôže bez ústavnej dimenzie (intenzity) zásahu do základných práv arbitrárnym alebo zjavne neodôvodneným rozhodnutím vyvolať vyhovenie ústavnej sťažnosti. Argumenty, ktoré sťažovateľ uviedol vo svojej ústavnej sťažnosti, takto neumožňujú prijať záver o porušení jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

14. K rovnakému záveru ústavný súd dospel aj v súvislosti s námietkou porušenia majetkového práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a to napriek tomu, že chápe dopad exekučného konania na jeho majetkovú sféru. Ide o právo hmotnoprávnej povahy. Sťažovateľ jeho porušenie argumentačne odvíjal od namietaného porušenia svojich práv procesnej povahy (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Vychádzajúc z argumentácie sťažovateľa, nevyhnutným predpokladom porušenia jeho hmotných práv by bol záver o tom, že došlo k porušeniu jeho procesných práv. Keďže ústavný súd vylúčil možnosť porušenia označených procesných práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu, rovnako dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojich majetkových práv.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu